

Székely Oklevéltár. I. kötet. Közzéteszi Demény Lajos és Pataki József, Kriterion, Bukarest. 1983. 396 lap.

Az utóbbi évtizedekben föllendülőben levő hazai forráskiadás örvendetes eredménye a regionális okmánytár-sorozatok újraéledése. Az ország egész területét átfogó oklevéltár mellett a Szászföldre vonatkozó források közzétételére hivatott *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen* sorozata is folytatásra méltónak ítéltetett, két új kötettel gyarapodott az utóbbi évtizedekben. Történészeink, közelebbről a Nicolae Iorga Történettudományi Intézet munkatársai régóta tervezik a több mint egy évszázada elindult székely forráskiadvány, a *Székely Oklevéltár* újjáélesztését. Szabó Károly és Szádeczky Lajos gondozásában jelent meg az első 7 kötet 1872—1898 között, a 8. kötetet Barabás Samu rendezte sajtó alá 1934-ben, s most íme előttünk fekszik a 9. kötet, az új sorozat első kötete.

Szerkesztői, Demény Lajos és Pataki József a kiadvány előszavában méltányolják az elődök erőfeszítését, de jelzik az első nyolc kötetnek a kor levéltári viszonyaiból fakadó hiányosságait is. Részletesen kifejtik az új sorozat új szerkesztési elveit: „A még kiadásra váró forrásanyag tetemes mennyisége, valamint a kiadási lehetőségek korlátozott volta szükségessé teszi... a források *témakörök* szerinti csoportosítását.” Elgondolásuk szerint a székelység társadalmi viszonyaira fényt vető törvénykezési protocollumok és a katonai célú összeírások, a lustrák kapnának elsőséget.

Az új sorozatot megnyitó, immár könyvsikernek számító első kötet az udvarhelyszéki törvénykezési jegyzőkönyvek 1569—1591 közötti anyagát teszi közkinccsé. 302 lapon sorakoznak egymás után a legkülönbözőbb ügyekben indított perek: földfoglalás, hatalmaskodás, becsületsértés, házasságtörés, zálogosítás, tolvajlás stb. Felperesek panaszából, alperesek válaszából, nagy számban fősorakoztatott tanúk vallomásaiból egy sokszínű világ képe bontakozik ki, a XVI. századi székely társadalom életének épp egy változásokkal terhes korszaka ismerhető meg a mindennapok szintjén. Amint a szerkesztők is megállapítják, a protocollumok „a valóságnak megfelelően tükrözik a székely faluközösségek életét, a gazdasági, társadalmi, katonai és családi élet majd minden vetületét.” Évszázados jogrendszer, szigorú erkölcsi normák, aktív közösségi tudat jellemzik a XVI. századi székely közösséget, s ezeknek működését, érvényesülését kísérhetjük nyomon a kötet lapjain.

Emellett a protocollumok fontos forrásai a történeti demográfiának, a nyelvtörténet pedig a magyar nyelven lejegyzett peres ügyekben becses, más forrásokban föl nem lelhető adalékokat talál. Még a hazai egyháztörténet kutatói is hasznos adatokra bukkannak a kötet lapjain, ugyanis némely ügyben a helységbeli pap is szerepel tanúként. Így 1583. április 28-án Derzsi Péter zálog-ügyletének egyik tanúja Szilágyi Udvarhelyi Tamás, „az dersi praedikator“. Noha felekezeti hovatartozását az egykori deák nem jegyezte föl, unitárius voltát szinte bizonyosra vehetjük.

A kötet anyagában való tájékozódást nagymértékben segíti az igen részletes névmutató és tárgymutató. Összeállítója megérdemelte volna, hogy feltüntessék a nevét. A *Székely Oklevéltár* új sorozatának első kötete méltó köntösben került az olvasók asztalára; a protocollumok egyik 1591-ből származó lapját bemutató ízléses védőborító Deák Ferenc munkája.

Sipos Gábor

SEMĂNĂTORUL CREȘTIN

Revista Bisericii Unitariene din R. S. România

Anul 89

1983

Nr. 2

CLUJ-NAPOCA

CUPRINSUL

Cu muncă și pace pentru copiii noștri 87

STUDII

Dr. István Borbély: Credința 89
Dr. Árpád Szabó: Învățătura lui Isus despre Împărăția lui Dumnezeu 94
Dr. András Bodor: Antitrinitarianismul în a doua parte al secolului
al XVI-lea 102
Elek Rezi: Moștenirea spirituală al catehismului Ferencz József 108

LUCRĂRI OMILETICE

Aron Török: Aceasta este calea, umblați pe ea 115
István Kovács: Săraci fericiți 117
    Fericiți cei ce plîng 120
    Fericiți cei blînzi 123
    Fericiți cei ce flămînzesc de dreptate 126
    Fericiți cei curați cu inimă 129
    Fericiți cei Făuritorii păcii 132

VIAȚA BISERICESCĂ ȘI ȘTIRI 135
RECENZII 141

Colectivul de redacție — Editors

Președinte și redactor responsabil: P. S. S. dr. Lajos Kovács,
membrii: dr. János Erdő (redactor responsabil adjunct), dr. Árpád Szabó, Dezső
Szabó (redactori), György Andrásfi și Lőrinc Mikó.

CHRISTIAN SOWER

Journal of the Unitarian Church in R. S. Romania

Volume 89

1983

Number 2

CLUJ-NAPOCA

CONTENTS

With Work, in Peace, for our Children 87

STUDIES

The Faith, I. Borbély 89
The Teachings of Jesus about the Kingdom of God, Á. Szabó . . . 94
Antitrinitarianism in the Second Part of the 16th Century, A. Bodor 102
The Spiritual Background of Joseph Ferencz Catechism, E. Rezi 108

SERMONS

This is the Road upon Which you Should Walk, A. Török . . . 115
The Blessed Poor, I. Kovács 117
The Blessed Weepers 120
The Blessed Milds 123
Blessed Are those who Hunger after Richteousness 126
Happy Are the Pure in Heart 129
Blessed Are the Peacemakers 132

CHURCH LIFE — NEWS 135
BOOK REVIEW 141

Redacție — Editorial Office

3400 Cluj-Napoca, Bdul Lenin nr. 9. R. S. România, Tel. 1 52 71

INTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ CLUJ, Municipiul Cluj-Napoca cd. 3084

